

מערכת הבחירות שיתקה את שלום-עכשיו - והיונים במערך מבקשים להחיות אותה כדי שיהיה להם „רחוב“ משלהם מולה „רחוב“ הימני של הניצים במיפלה

אך מאז סתו 1980 התפוררה האחדות הירושלמית. הרקע לכך היה, ככל הנראה, הבחירות הקרובות, והשאיות הפוליטיות של כמה ממנהיגי סניף ירושלים. העילה הרישמית לקרע היתה פגישה שקיימו דדי צוקר ויולי תמיר עם הד"ר עיצאם סארטאווי בווינה, בספטמבר 1980. דבר הפגישה הזאת נשמר בסוד, עד לאחר שהודיעו השניים כי הם מצטרפים לר"ץ. עומרי פדן, דובר התנועה, טען שהפגישה נערכה מאחורי גבה של התנועה, ובניגוד לעקרונותיה. השניים התגוננו ואמרו שאנשי שלום-עכשיו כבר נפגשו עם מנהיגים המזוהים עם אש"ף בגדה המערבית, וגם עם אנשי אש"ף בכנס ניו-אאוטלוק. דדי צוקר ויולי תמיר הודיעו שהם פורשים מהתנועה, וכמוהם עשה גם עומרי פדן. זמן קצר לאחר מכן דלף דבר קיום הפגישה לעיתונות, במיסגרת מילחמת הבחירות בין המערך לר"ץ. שולמית אלונג, שלאחר שנדחתה ידה המושטת אל חוטפת המטוסים ליילה חאלד בכנס נשים בדנמרק, התקיימה בהריפות את אש"ף, כבר לא יכלה להתחרט על העיסקה שעשתה. אך היא הסיקה מסקנות, והחשובה שבהם היתה — כל תעמולת הבחירות של ר"ץ התרכזה בה עצמה.

בשלום-עכשיו עדיין כועסים רבים על דדי צוקר ויולי תמיר,

פני חודש היתה המלחמה בלבנון בעיצומה. טילי קאטישה הבריחו את תושבי קריית-שמונה ומטולה מבתייהם, וחיל האוויר של צה"ל קטל 300 אזרחים כאשר הופצו מיפקדות אש"ף בביירות. בירושלים התכנסה חבורה של מנהיגי שלום-עכשיו. הנושא העיקרי בדיון היה — האם תמשיך התנועה להתקיים. הנושא האקטואלי היה תגובת שלום-עכשיו על המלחמה בלבנון. רוב הדוברים צידדו באי-תגובה. באותה שעה ניסו כמה מאנשי הקיבוץ-הארצי בשלום-עכשיו לפנות לחבריהם בקיבוצי השומר הצעיר בצפון. התגובה מהצפון היתה צוננת. התוצאה: תנועת שלום-עכשיו לא פירסמה שום הודעה מטעמה ביחס למלחמה בלבנון. לא נערכה שום הפגנה.

זו היתה הפעם הראשונה מזה שלוש שנים וחצי שתנועת שלום-עכשיו שותקת כאשר מתרחש מאורע כה חשוב במרחב. שתיקה זו מעידה יותר מכל דבר אחר על מצבה של התנועה, אשר בימיה הטובים ריכזה מאחוריה — על פי עדות מנהיגיה — את תמיכתו של רבע מהציבור הבוגר בארץ.

הפעולה האחרונה שעשתה שלום-עכשיו היתה „הפגנת הטיי ליס“, שנערכה בתל-אביב כחודש לפני הבחירות. בהפגנה השתתפו אלפים מעטים. אחד מפעילי שלום-עכשיו תיאר אותה

שלום, שלום, שלום ומה עכשיו?

שקיבלן את המקומות השלישי והחמישי ברשימת ר"ץ. והעניקו לשולמית אלונג את הרשות לשנות את שם תנועתה לר"ץ-עכשיו. הפעילים מהשורה כועסים משום שלדעתם נעשה שימוש לרעה בשם התנועה ובמוניטין שלה. הלשונות הרעות אומרות שהפעילים המרכזיים כועסים מסיבה אחרת: דדי צוקר ויולי תמיר פשוט הקדימו אותם בנוסיון לתרגם את הפעילות בשלום-עכשיו למקום בכנסת. הם הביאו לשולמית אלונג את הנדונה שרצו עומרי פדן ואבשלום („אבו“) וילן להביא למיפלה העבודה ומפ"ם. פדן הוצב, לבסוף, במקום ה-69 ברשימת המערך, ואבו ניכשל בנוסיון לזכות במקום ריאלי ברשימת מפ"ם. במיסגרת המערך, אורגד ורדימון, שהיה מהפעילים המרכזיים בר"ץ, לא הבין מדוע זקוקה שולמית אלונג ל„יבוא“, כאשר יש לה איש שלום-עכשיו כמוהו מן המוכן בתנועתה.

בדיעבד, כשנודעו תוצאות הבחירות, התברר שהנדונה שהובאה לר"ץ אולי לא היתה שווה את הטרחה. ר"ץ הצליחה להכניס לכנסת את שולמית אלונג לבדה, בדיוק כמו בבחירות הקודמות, וזכתה ב-6000 קולות נוספים. לעומת הבחירות ב-1977, על-פי ההערכות הפסימיות ביותר, היתה שלום-עכשיו זוכה לשניים או שלושה מנדטים אילו התמודדה לבדה בבחירות. בבחירות הפעם לא זכה איש מאנשיה להיכנס בשערי הכנסת.

כך: „בקהל היה רוב לאנשי רק"ח ולאנשי שלי“, ומעל הבמה הטיפו להצביע למערך. זו היתה אסיפת בחירות משונה מאוד. אנשי סניף תל-אביב הראדיקלי של שלום-עכשיו, שאירגנו את ההפגנה, סולקו מאיזור הבמה ולא ניתן להם לדבר. אנשי הקיבוץ-הארצי, אבשלום („אבו“) וילן וגרי ברנר השתלטו על ההצגה. זהו, אומרים בתל-אביב, תסריט שחזר על עצמו בפעולות שלום-עכשיו. אנשי סניף תל-אביב, כאורגד ורדימון, אורלי לובין, תלמה אליגון ואחרים היו אלה שדחפו לפעולות ואירגנו הפגנות גדולות — ואנשי סניף ירושלים והקיבוץ-הארצי קצרו את התהילה.

„הקונסנזוס של המערך“

בחירות וצאותיהן היו השלכות נוספות. שבוע אחרי הבחירות, בתחילת יולי, התכנסה קבוצת חברים, כולם אנשי מפ"ם, בבית הקיבוץ-הארצי בתל-אביב. היו שם עליות אמרי, דב פלג, אורי פינקרפלד, אבשלום וילן, גרי ברנר ואחרים. ההחלטה שהתקבלה היתה: „הקיבוץ-הארצי רואה בחיוב את חידוש פעולת שלום-עכשיו, ויתן גיבוי לפעילות התנועה כפי שעשה בעבר.“ השאלה אם החלטה כזאת היתה מתקבלת גם אילו זכה המערך בבחירות נשארת פתוחה. החלטה נוספת היתה, שגרי ברנר יחליף את אבו בפורום-העל של שלום-עכשיו. נוסף על פעילותו בשלום-עכשיו ממונה גרי ברנר גם על

פגישה עם סרטאווי

ה מאבק בין אנשי תל-אביב וירושלים — כשהאחרונים נעזרים באנשי מפ"ם והפעילים בחיפה — היה אחד משורה של מאבקים שליוו את התנועה כמעט מתחילת דרכה. במאוס 1978, כאשר נשלח „מכתב הקצינים“, מכתב זה נתן את האות לליכוד כמה קבוצות, שאחת מהן היתה זו של חותמי המכתב, ומרכזן של האחרות, „התנועה לציונות אחרת“, קבוצה שפירסמה מודעות בשם „שלום-עכשיו“ וקבוצה נוספת, היה בתל-אביב. בחיפה, היו אלה אנשי שינוי שהנהיגו את הסניף. הקיבוץ-הארצי היה נאמן למפ"ם. בירושלים אחזה בידיה את השליטה קבוצה מגובשת — עד לאחרונה — של חותמי מכתב הקצינים. שלימים הצטרפו אליה כמה פרופסורים. בתל-אביב, כפי שהגדיר זאת איש-ירושלים דדי צוקר, היתה „החנות רכבת“. שם התקבלו ההחלטות בפורומים רחבים, ללא ניסיון לגבש מנהיגות קבועה. והתוצאה היתה שבפגישות של פורום-על, המוסד העליון של שלום-עכשיו, מצאו את עצמם הראדיקלים של תל-אביב במיעוט. כך יצא שדובר התנועה היה תמיד מירושלים — תחילה צלי רשף, איש מיפלה העבודה, אחר-כך עומרי פדן, ולתקופות קצרות גם דדי צוקר ויולי תמיר, שלאחרונה הצטרפו לר"ץ. אנשי ירושלים קבעו גם את הקו הפוליטי ואת זהות הדוברים בעצרות ובהפגנות.

פעי זרדימון מיליטנטי